

8 MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜNÜN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Berna VATAN

Maden Y. Mühendisi

Bir 8 mart Dünya Kadınlar Gününü daha geride bıraktık.Ülkede bir yandan kadınlara kota uygulaması konuşulurken diğer taraftan kadın hakları için erkeklerden hamasi nutuklar dinledik. Kadınlara, daha doğrusu emekçi kadınlara bir gün verilmesi ilk kez 1800'lü yıllarda bir tekstil fabrikasında daha iyi çalışma koşulları için greve giden kadın işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamayarak ölmeleriyle gündeme geldiyse de 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanması, uluslararası düzeyde kabul gören bir hal alması 1970'lere rastlar.

Bu tarihe kaynaklık eden olay ABD'nin New York kentindeki Cotton tekstil fabrikasında çalışan işçi kadınların, 1800'lü yılların ortalarından beri daha iyi çalışma koşulları, emeklerinin karşılığında hak ettikleri ücret ve daha iyi yaşam için mücadele verme istekleriyle başlamıştır. Ama bunca yıllık mücadeleye karşın elde edebildikleri pek

bir hak yoktur. En sonunda, 8 Mart 1908 günü, haklarını alabilmek için son çare olarak greve giden kadınlara işverenleri zalimce davranıp onları fabrika binasına kilitlerler. Patronlar bu yolla grevin başka fabrikalara sıçramasını engellemek istemektedirler ama bu arada beklenmedik bir şey olur ve fabrika yanmaya başlar. Ne yazık ki yangından fabrikada bulunan kadın işçilerden çok azı kaçarak kurtulmayı başarır. Yanan fabrikadan kaçmayı ve fabrikanın çevresine kurulmuş olan barikatları aşmayı başaramayan 129 kadın işçi yanarak ölür.

Aynı yıl diğer endüstri kollarındaki kadınlar da mücadeleye devam ederler. Kadınların yürüttükleri mücadelenin temelinde seçme ve seçilme hakkı, günlük çalışma saatlerinin, koşullarının ve ücretlendirmenin yeniden düzenlenmesi gibi konular bulunmaktadır. Dünya Emekçi Kadınlar Gününde bugün de kadınlar hala başlarda olduğu gibi eşitlik için, bağımsızlık için, politik haksızlıkların ortadan kalkması için, daha iyi yaşama ve çalışma koşulları elde edebilmek için çalışılıyor.

Ülkemizde ilk kez 1921 yılında "Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanmaya başlayan 8 Martın geniş kitlelerce kutlanması 1975 yılına rastlar.

"Birleşmiş Milletler Kadınlar On Yılı" programı ülkemizde de yankı yapmış ve 1975 yılında "Türkiye 1975 Kadın Yılı" kongresi yapılmıştır. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra dört yıl anılmayan 8 Mart 1984'ten itibaren her yıl çeşitli kadın örgütleri tarafından Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak tekrar-

dan kutlanmaya başlanmıştır.

80'li yıllarda kadınlar 8 Mart'ı izinli yürüyüş ve şenliklerle kutlayamamışlarsa da, küçük gruplar mütevazı kutlamalarla anmayı sürdürmüşlerdir. 90'lı yıllarda kadın kuruluşlarının sayısı ve çeşitliliğinin artması ile beraber 8 Mart daha geniş bir katılımı kutlanılır hale gelmiştir.

Peki kadın hakları için yılda bir gün gösteri yürüyüş panel yapmak yeterli midir?

Birleşmiş Milletler tarafından yapılan bir araştırmaya göre; Dünyadaki işlerin %66'sı kadınlar tarafından görülürken buna karşın kadınlar dünyadaki toplam gelirin ancak %10'una, dünyadaki mal varlığının ise sadece %1'ine sahiptir. Başka bir deyişle dünyadaki işlerin % 34'ü erkekler tarafından görülüyor ama erkekler dünyadaki toplam gelirin % 90'ına ve toplam mal varlığının % 99'una sahiptir.

Ülkemize baktığımızda ise şehirlerde evli kadınların % 18'i, köylerde de % 76'sı eşleri tarafından dövülüyor. Kadınların % 57,7'si evliliklerinin ilk gününde şiddetle karşılaşılıyor. Aile içi suçların % 90'ını kadına karşı işlenen suçlar oluşturuyor.

Bu hazin tabloya baktığımızda kadınların büyük bir bölümünün kalan 364 günün erkekler günü olduğunu resmen kabul ettiklerini söylemek pekte yalan olmaz. Bir başka deyişle Kadınların bir bölümünün belki de feminist ruhlarını kabartan, ama ne yazık ki çoğunun da haberdar olmadığı bir gündür 8 Mart Dünya emekçi kadınlar günü.

Halbuki bu gün, tüm dünyada sırf kadın olduğu için sömürülen, tarlalarda, fabrikalarda bir kadın işçi olmanın, emeğin ve alın terinin damla damla süzülüp, annelerimizin, kardeşlerimizin günüdür.

Bu gün, dişiliğini şefkat ve emeğiyle yüceltmış, yoz ve hoyrat ellerin, dillerin altında yaşama direnmiş ve direnmekte olan kadınlarımızın günüdür.

Bu gün, dişi doğmuş olmanın meziyet sayıldığı küflü bilinçlerden ve onların yaptıklarından apayrı, onların düşlelerinde bile görülemeyecek bir yaşam sevincini simgeler.

Bu ülkede rakamlarla kadınların durumuna baktığımızda;

Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği'nin (KA-DER) yaptığı çalışmalar, dünyanın birçok ülkesinden önce, 1934'te, seçme ve seçilme hakkını kazanan Türk kadınının Meclis'te de olmadığını ortaya koyuyor. Bugün TBMM'de 550 milletvekilinin yalnızca 50'si kadın. Türkiye, 72 yıl önce parlamentoda kadın temsilinde dünya 2'si iken, şimdi yüzde 4.4'lük oranla 167 ülke arasında 163. sırada yer alıyor. Çalışmada 1935'ten bugüne, 73 yılda Meclis'e 8 bin 294 erkeğe karşılık 186 kadının girdiğinin altı çiziliyor.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Ankara Bölge Kadın Komisyonu da bugüne değin yapılan araştırmalardan yola çıkarak yaptığı değerlendirmede, tarihsel süreçte kadınların sürekli ikinci plana itildiği vurgulanıyor. Okuryazar olmayan yaklaşık 7.5 milyon kişinin 6 milyonunu kız çocukları ve kadınlar oluşturuyor. Her 4 kadından biri okuma-yazma bilmiyor. Kadınların yalnızca yüzde 3.9'u üniversite mezunu.

Türkiye'de toplam kadın nüfusu 35 milyon 209 bin 723 iken, istihdama katılan kadın sayısı 5 milyon 926 bin. 1990'da ülkede her 3 kadından 1'i istihdam edilirken, bu oran 2004 yılında her 4 kadında 1'e gerilemiş durumda.

İşe almada olduğu gibi, işten çıkarmada da erkekler lehine ayrımcılık yapıyor. Kadınlar, erkeklere göre yüzde 40 daha az ücret alıyor.

2006-2007 arasında, kadınların istihdamında 248 bin kişilik azalma yaşandı ve işgücüne katılma oranı yüzde 23.4'e geriledi. Bir yılda 237 bin kadın, işgücü piyasasından çıkarak evine çekildi. 2006 yılının kasım ayında 12 milyon 63 bin kadın ev işleriyle meşgulken sayı 2007 Kasım'ında 12 milyon 300 bine yükseldi.

Toplam nüfus içinde işgücüne dahil olmayanların yüzde 46.8'i gibi büyük bir bölümünü ev kadınları oluşturuyor. Ev kadınları, işgücüne dahil olmayan kadınların yüzde 64.2'sini meydana getiriyor.

Devlet memurlarının yüzde 35 civarı, öğretmenlerin de yüzde 45 kadarı kadın. Kadın ağırlığı, doktorluk, avukatlık gibi mesleklerde daha da düşerek yüzde 20'li, 30'lu seviyelere iniyor.

Bu rakamlar ışığında bir tek günle değil bir ömür sürecekle bir mücadeleyle hakların alınabileceğini, mücadelesiz verilen hakları bile yeterince bilmeyen kullanmayan kadınlarımızın aklından çıkarmaması gerektiğine inanıyorum.

Dünyanın Emekçi kadınlarını saygıyla selamlarken Nazım Hikmet'in Kadın şiiri ile bitirmek istiyorum.

KADIN

Kimi der ki kadın

Uzun kış gecelerinde yatmak içindir.

Kimi der ki kadın

Yeşil bir harman yerinde

Dokuz zilli köçek gibi oynatmak içindir.

Kimi der ki ayalımdır,

Boynumda taşıdığım vebalımdır.

Kimi der ki hamur yoğuran.

Kimi der ki çocuk doğuran.

Ne o, ne bu, ne döşek, ne köçek, ne ayal, ne vebal.

O benim kollarım, bacaklarım, başımdır.

Yavrum, annem, karım, kızkardeşim,

Hayat arkadaşımıdır.